

TRUSSELSVURDERING 2026

Kvalitativ vurdering af misinformation, desinformation og det danske informationsmiljø.

TjekDets vurdering af udviklingen, truslerne og de kommende års udfordringer.

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning: "Trusselsbilledet kort"	3
Rapportens metode.....	4
Trusselskapitler	5
1. Misinformation og desinformation på sociale medier	5
2. Udenlandsk informationspåvirkning som element i hybridkrig	8
3. AI, deepfakes og syntetisk indhold	12
4. Algoritmer, ekkokamre og polarisering	15
5. Børn og unge i et videobåret informationsmiljø	18
6. Platformenes ansvar og tilbagetog fra professionelt faktatjek	22
7. Digital økonomisk kriminalitet og svindel	25
8. Cyberangrebets informationsdimension.....	27
9. Regulering, ytringsfrihed og journalistisk uafhængighed	30

Sammenfatning: "Trusselsbilledet kort"

Danmark har fortsat et stærkt informationsmiljø med høj tillid til medier og institutioner. Men det miljø er under hastig forandring. Misinformation er blevet billigere at producere, lettere at målrette og hurtigere at sprede, samtidig med at det er blevet vanskeligere at dokumentere, hvad der er sandt.

TjekDet vurderer, at truslen ikke primært består i, at store dele af befolkningen overtager én falsk virkelighedsopfattelse. Den mere grundlæggende risiko er et informationsmiljø præget af tvivl, polarisering og faldende sikkerhed om, hvilke kilder der er troværdige. Konsekvensen kan blive, at borgerne ikke alene tror på mere falsk information, men også tror mindre på det sande.

Udviklingen drives af flere forhold samtidig:

- Generativ AI gør det muligt at masseproducere overbevisende falsk tekst, billeder, lyd og video
- Sociale mediers anbefalingssystemer kan give stærkt engagerende indhold stor rækkevidde uafhængigt af dets troværdighed
- Udenlandske aktører udnytter de samme infrastrukturer til påvirkningsoperationer
- Svindlere bruger manipulation, falske identiteter og syntetisk indhold til økonomisk kriminalitet
- Børn og unge møder i stigende grad verden gennem videobårne og personaliserede informationsmiljøer, hvor traditionelle journalistiske afsendere blot er nogle blandt mange

Grænserne mellem truslerne bliver samtidig mindre tydelige. AI kan accelerere udenlandsk påvirkning og svindel. Cyberangreb kan ledsages af informationsoperationer. Influencere kan fungere som nyhedsformidlere uden traditionelle redaktionelle forpligtelser. Og misinformation, der opstår spontant blandt almindelige brugere, kan efterfølgende opsamles og udnyttes strategisk af aktører med helt andre formål.

Det stiller også samfundet over for et dilemma: Hvordan beskytter vi informationsmiljøet uden samtidig at skade de friheder og den tillid, vi ønsker at beskytte?

TjekDets samlede vurdering er, at Danmark ikke står over for en enkel desinformationstrussel, men et mere komplekst og omskifteligt informationsmiljø, hvor teknologiske, økonomiske, udenlandske og hjemlige påvirkninger i stigende grad flyder sammen. Det øger behovet for uafhængig overvågning, journalistisk verifikation, forskning, digital dannelse og specialiseret viden om, hvordan information bliver produceret, distribueret, manipuleret og gjort troværdig.

Rapportens metode

Denne trusselsvurdering er ikke en forskningsrapport eller en efterretningsmæssig trusselsvurdering. Den er TjekDets journalistiske og faglige vurdering af udviklingen i misinformation, desinformation og beslægtede trusler mod informationsmiljøet med særligt fokus på Danmark.

Vurderingen bygger først og fremmest på TjekDets egne erfaringer, observationer og journalistiske arbejde gennem knap ti år. Siden etableringen i 2016 – tidligere under privat ejerskab - har TjekDet løbende undersøgt misinformation og desinformation, faktatjekket konkrete påstande, kortlagt informationsstrømme og aktører og fulgt udviklingen på sociale medier og digitale platforme. Det giver et erfaringsgrundlag, som blandt andet gør det muligt at sammenholde aktuelle udviklingstendenser med mønstre og problemstillinger, TjekDet tidligere har observeret.

TjekDets erfaringer står ikke alene. Mediet indgår i en række danske, nordiske og europæiske samarbejder og faglige netværk inden for blandt andet faktatjek, misinformation, forskning og digital dannelse. Gennem disse samarbejder udveksles løbende erfaringer med organisationer, der arbejder med mange af de samme problemstillinger i andre lande.

Hvor det er relevant, er TjekDets egne observationer sammenholdt med forskning, undersøgelser, myndighedsvurderinger, data og analyser fra andre faglige organisationer samt egne publikationer.

Trusselsvurderingen er udarbejdet med bidrag fra en gruppe medarbejdere på TjekDet. Vurderingerne er kvalitative og bygger på det samlede tilgængelige erfarings- og vidensgrundlag. Hvor datagrundlaget er begrænset eller udviklingen usikker, er dette søgt afspejlet i vurderingerne.

Anvendelse af kunstig intelligens

Generativ kunstig intelligens har været anvendt som et assisterende værktøj i arbejdet med rapporten. AI er blandt andet anvendt til præliminær informationssøgning, strukturering af materiale, sproglig korrektur samt til at understøtte en analyse af TjekDets journalistiske indhold i perioden 2023-2026. Sidstnævnte er blandt andet anvendt til at identificere relevant TjekDet-indhold, der kan efterprøve, perspektivere eller eksemplificere de udviklingstendenser, som beskrives i rapporten.

Brugen af kunstig intelligens er sket med udgangspunkt i [TjekDets egne 12 retningslinjer for anvendelse af generativ AI](#), som findes beskrevet på TjekDets hjemmeside.

Den endelige rapport er naturligvis gennemgået, verificeret og godkendt af det nedsatte hold af medarbejdere og ledelsen med særligt fokus på faktisk præcision, kildegrundlag, journalistisk uafhængighed og overholdelse af ovennævnte retningslinjer.

Trusselskapitler

1. Misinformation og desinformation på sociale medier

TjekDet vurderer, at misinformation på sociale medier udgør en vedvarende, men foranderlig udfordring for det danske informationsmiljø. Danmark er fortsat et land med relativt robuste og højt benyttede nyhedsmedier, men det betyder ikke, at den danske offentlighed er immun over for misinformation. Mere end 40 procent af danskerne angav i Reuters Institute-data fra 2025, at de var bekymrede for, hvad der er sandt og falsk i onlinenyheder. TjekDets redaktionelle erfaring er samtidig, at misinformation i Danmark i høj grad importeres, transformeres og recirkuleres på tværs af landegrænser og platforme.

Omfang: Højt

Alvor: Moderat til høj

Retning: Fortsat stærkt stigende

Erfaringsgrundlag

TjekDets erfaringer peger på, at det er misvisende at forestille sig misinformation som en afgrænset strøm af "falske nyheder". Den optræder som falske enkeltpåstande, manipulerede billeder og videoer, konspirationsteorier, ægte indhold taget ud af kontekst, fordrejede nyhedshistorier og stadigt oftere syntetisk indhold.

En vigtig dansk erfaring er samtidig, at misinformation og desinformation ikke behøver være produceret med Danmark som mål for at påvirke danskere. Historier og narrativer rettet mod andre europæiske lande eller EU [bliver samlet op af danske brugere og sat i dansk cirkulation](#). Erfaringerne er, at den samlede danske rækkevidde generelt synes begrænset, men at bestemte fortællinger bryder ud af mindre miljøer og opnår betydelig spredning.

Der er specifikke emner som oftere er genstand for misinformation og desinformation. Særligt emner som immigration/indvandrere/flygtninge, klimaforandringer, fossilbiler ctr. elbiler, vedvarende energi, miljøforhold. Misinformation omkring sundhedsforhold er særlig udsat på flere fronter. Dels er der reel offentlig debat om for eksempel specifikt vacciner, kolesterolmedicin, solcreme og anden medicin, dels er sundhedsforhold ofte genstand for misinformation med kommercielt sigte. Det vil sige forskellige sundhedsprodukter, der anprises af fiktive læger, falske artikler, der misbruger etablerede mediers logoer, falske brugeranmeldelser osv., men kan have potentielle stærkt sundhedsskadelige konsekvenser.

En vigtig erfaring fra TjekDets arbejde under coronapandemien var desuden, at de mest interessante modtagere ikke nødvendigvis var mennesker, der allerede havde udviklet et konspiratorisk verdensbillede. TjekDet oplevede en langt større gruppe af almindelige brugere, som blev i tvivl og aktivt søgte afklaring. Det fortæller os, at påvirkningen af informationsmiljøet kan finde sted længe før et menneske faktisk tror på en falsk fortælling.

Nu spinner coronaskeptikere konspirationsteorier på krigen i Ukraine

INDSTILL 28. AUG 2022 - 8:07 - 1. BILDE/1000

1 to 3 år har de talt dundere mod installationer og vacciner. Nu har mange af coronaskeptikerne også kastet sig over krigen i Ukraine. | Foto: Anthony Unge/Ritzau Scanpix

FOTO 1: Det konspirationsteoretiske miljø holder live i debatten ved at bruge nye samfundskritiske hændelser.

informationsstrømme og generativ AI har gjort produktionen og distributionen af falsk indhold langt lettere, hurtigere og mere effektiv. AI bruges ikke kun til at fremstille misinformation, men kan også spredes ved hjælp af bots, der sågar er i stand til at blande sig i kommentarspor på sociale medieplatforme og skaber en provokerende og polariserende dialog.

Samtidig skaber store internationale begivenheder på meget kort tid nye strømme af misinformation. TjekDets brugertal op til femdobles under pludselige internationale og nationale kriser – eksempelvis coronapandemien, Ruslands invasion i Ukraine, Israel-Hamas-krig, naturbrande og demokratiske valg.

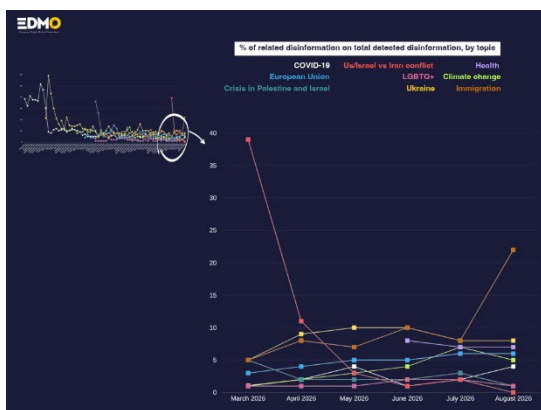

FOTO 2: European Digital Media Observatory (EDMO) laver løbende målinger blandt faktatjekmedier, om hvilke narrativer med falsk information, der cirkulerer i EU.

TjekDet kan også konstatere, at nogle borgere efterfølgende køber ind på flere andre konspirationsteorier, fordi det handler om grundlæggende mistillid til staten/regeringen – eller "eliten", som er et ofte fremhævet begreb, der dog alt efter personlig holdning kan have meget bred definition. Denne mistillid gør en borger til et let 'offer'. Og det vurderer TjekDet betyder, at konspirationsmiljøet er større og stærkere i dag end før coronatiden.

Drivkræfter

Platformenes distributionssystemer, den meget lave omkostning ved at producere og kopiere indhold, internationaliseringen af

EDMO's augustmåling illustrerer dynamikken:

25 faktatjekorganisationer i EU og Norge producerede den måned 1.219 faktatjek. Hele 22 procent handlede om misinformation om migration, mens Ukraine, sundhed, EU, klima, covid-19, Mellemøsten og LGBTQ+-spørgsmål udgjorde andre væsentlige kategorier. Migration var steget med 14 procentpoint på blot én måned på grund af Ceuta-krisen.

Det illustrerer det gennemgående træk, at misinformation i høj grad er begivenhedsdrevet, som skaber informationsunderskud og stor efterspørgsel på forklaringer - og dermed også mulighed for misinformation.

Konsekvenser

Den alvorligste konsekvens er ikke nødvendigvis, at store befolkningsgrupper permanent overtager en falsk virkelighedsopfattelse. Et informationsmiljø kan også

svækkes gennem tvivl, forvirring, informationsudmattelse og faldende sikkerhed om, hvilke kilder der er troværdige. Over tid kan sund kritisk sans udvikle sig til en mere grundlæggende mistro, der også kaldes en form for epistemisk kynisme, hvor borgeren ikke blot forholder sig kritisk til myndigheder, medier, forskere og andre autoriteter, men mister tilliden til, at nogen af dem overhovedet kan levere pålidelig viden. Dermed svækkes også det fælles faktuelle udgangspunkt for den offentlige samtale.

Problemet er ikke længere alene, at falske oplysninger bliver troet. Det er også, at korrekte oplysninger kan afvises som lige så utroværdige. I yderste konsekvens opstår et politiseret og polariseret informationsmiljø, hvor dokumentation, journalistik og forskning risikerer at blive opfattet som blot én version af virkeligheden blandt mange. Denne opfattelse bliver ofte brugt som en måde til at afvæbne et argument båret af forskning eller anden dokumentation. Dermed kan der opstå større tillid til en autodidakt statistiker end et helt felt af forskere.

Konsekvensen synes heller ikke at være, at danskere trækker sig fra sociale platforme som følge af stigning i misinformation. Det betyder, at der generelt vil være en øget - eller som minimum vedvarende - berøring med misinformation i befolkningen,

Forventninger

TjekDet forventer ikke én lineær vækstkurve for misinformation. Emnerne vil skifte. Metoderne vil skifte. Platformene vil skifte. Men den teknologiske udvikling sænker produktionsomkostningerne, og internationale kriser kan på få timer få misinformation til at krydse sprog- og landegrænser. Det kræver hurtigt redaktionelt beredskab, der rettidigt kan opdage, når misinformation spreder sig, som tillige skal være understøttet af en specialiseret IT-teknisk infrastruktur, der delvis i dag eksisterer på TjekDet, men som mediet har som ønsket øget strategisk indsats i de kommende år.

Der er i øvrigt ingen tvivl om, at TjekDet siden sin etablering kun har oplevet en opadgående kurve i mængden, metoderne og IT-teknikker til at sprede misinformation, desinformation og påvirkningskampagner mellem magter. Skiftet er særligt sket i forbindelse med coronapandemiens udbrud samt seneste tilkomsten og den lette adgang til generativ kunstig intelligens. Udviklingen var for redaktionen på sin vis en uventet udvikling tilbage i 2019-2020 og det understreger kun nødvendigheden af faktatjek, forskning og udvikling af undervisningsmaterialer på området.

Foranstaltninger

TjekDet må strategisk arbejde med særligt skiftet fra tekst til video, AI-genereret indhold, import af internationale narrativer, genbrug af gamle krise- og konspirationsmiljøer samt misinformation, der bevæger sig fra marginale miljøer ind i en bredere offentlighed. Dermed er det allerede nu afgørende, at TjekDet formår at sprede sit indhold i flere formater (video, lyd, tekst), tydeligt på digitale platforme og i den analoge verden, samt via alternative teknologiske løsninger som for eksempel egen chatbot, der bygger på TjekDets egne materialer, plug-ins til browsere og lignende, sms-tjenester osv.

Over tid har redaktionen skærpet sin redaktionelle prioritering af, hvornår et faktatjek er relevant. Her er det særligt væsentligt at holde sig for øje, hvor stor spredning det falske eller vildledende indhold allerede har opnået. Har indholdet kun begrænset spredning, [viser forskning](#), at faktatjekmedier bør være varsomme med at imødegå det journalistisk, fordi de derved selv risikerer at bidrage til yderligere spredning – altså opnå det modsatte af hensigten. TjekDet ønsker derfor at styrke kapaciteten til løbende at identificere og følge narrativer med falsk eller vildledende indhold, som viser tegn på stigende spredning og har potentiale til at påvirke den offentlige debat. Det vil gøre det muligt at foretage en mere kvalificeret vurdering af, hvornår journalistisk intervention er relevant.

Faktatjek forbindes typisk med imødegåelse af falske påstande, efter at de har opnået en vis spredning – på engelsk ofte betegnet [debunking](#). En beslægtet tilgang er [prebunking](#), hvor formålet er at forebygge effekten af misinformation, før den for alvor får fodfæste, eksempelvis ved at gøre brugerne opmærksomme på bestemte falske narrativer eller manipulationsteknikker, som de kan forventes at møde i den offentlige debat.

For TjekDet består den redaktionelle udfordring derfor i at identificere det rette tidspunkt for en journalistisk indsats – det vil sige ikke så tidligt, at mediet selv bidrager til at give et marginalt falsk narrativ unødigt opmærksomhed, men heller ikke så sent, at narrativet allerede har opnået omfattende spredning og påvirkning.

Det kræver systematisk tendensobservation og mulighed for at opdage, når spredningen af falsk eller vildledende indhold begynder at accelerere. En sådan indsats forudsætter både specialiserede IT-baserede monitoreringssystemer og løbende menneskelig vurdering. TjekDet er allerede [involveret i udviklingen af lovende teknologi](#) til formålet, men det kræver yderligere ressourcer at gøre denne monitorering til en fast og strategisk del af den redaktionelle indsats.

2. Udenlandsk informationspåvirkning som element i hybridkrig

TjekDet vurderer, at risikoen for udenlandsk informationspåvirkning mod Danmark er steget markant, men at der fortsat er grund til stor præcision, når det kommer til at udpege de konkrete afsendere. Ikke al prorussisk misinformation er produceret af Rusland, ikke al misinformation er desinformation, og stor spredning er ikke i sig selv bevis for en koordineret påvirkningsoperation.

Omfang: Moderat

Alvor: Høj

Retning: Stigende

Den officielle danske vurdering er imidlertid markant skærpet. Forud for folketingsvalget 2026 vurderede PET, [FE](#) og SAMSIK, at fremmede stater løbende forsøger at påvirke politiske beslutningsprocesser og den offentlige debat, at Rusland fører hybridkrig mod Vesten, og at [Danmark i den aktuelle situation meget sandsynligt er et selvstændigt prioriteret mål](#) for russiske påvirkningsaktiviteter.

Erfaringsgrundlag

TjekDets erfaring er interessant, fordi udviklingen kan følges over flere år.

Baseret på erfaringsopsamlinger via TjekDets deltagelse i flere faktatjeknetværk var det i 2024 vurderingen, at Danmark var mindre direkte eksponeret end flere særligt syd- og østeuropæiske lande. Den største del af den russiske eller prorussiske misinformation, TjekDet kunne konstatere, var produceret med andre europæiske målgrupper for øje og derefter importeret til Danmark.

Men der fandtes allerede konkrete operationer og den geopolitiske situation omkring særligt det danske rigsfællesskab, Grønland og Arktis har øget redaktionens bevågenhed og redaktionelle udgivelser herom.

TjekDet ser en klar tendens i forhold til udenlandske påvirkningsaktioner. Det er ikke længere enkeltbegivenheder, der udløser sådanne aktioner fra fremmede magter. Der lader til at være sket et strategiskifte, hvor disse er vedvarende. Hvor påvirkningsaktioner måske tidligere var bundet på for eksempel en forestående demokratisk eller anden større offentlig hændelse, som for eksempel et valg, et OL eller anden konflikt, ses nu en konstant understrøm af spredning af misinformation og desinformation, der har karakter af påvirkningsaktioner, der ofte spiller ind i russiske narrativer.

Således synes blandt andet prorussiske aktører ikke at sætte "alt på et bræt" i forbindelse med for eksempel et valg eller anden hændelse, fordi alle ved, at der er beredskab og opmærksomhed på påvirkningsangreb. Af samme grund udsættes Danmark for en konstant understrøm af påvirkning, fordi slagene fra desinformationen rammer hårdere, når myndigheder og traditionelle medier har paraderne nede på afstand af begivenheder. Derfor er det væsentligt, at Danmark har beredskab, der beskæftiger sig med spørgsmålet hver dag hele året – heriblandt et medie som TjekDet.

FOTO 3: Operation Overload er et eksempel på desinformation om pro-russiske narrativer, der tydeligt forsøger at påvirke den offentlige debat på flere måneder.

Et eksempel er [Operation Overload](#), der ramte – og stadig verserer – TjekDet og hundredvis af medier verden over. Gennem nu mere end tre år har redaktionen [modtaget mails fra op mod 2.000 forskellige Gmail-adresser](#), der forsøger at få TjekDet og andre medier til at faktatjekke bestemte historier. Mindst 800 medier, organisationer og personer i primært europæiske lande har modtaget og/eller modtager fortsat tilsvarende henvendelser. Formålet synes blandt andet at være at få faktatjekorganisationer til selv at bidrage til distributionen af fabrikerede prorussiske historier.

Det er en vigtig erfaring, at faktatjekmedierne også selv kan være mål for en påvirkningsoperation.

Det danske informationsmiljø indeholder også danske versioner af infrastrukturer som [Pravda-netværket](#) og [Euromore](#), der indgår i et større økosystem af prorussiske sider og konti.

Grønland har siden ændret trusselsbilledet yderligere. [Myndighedernes vurdering før folketingsvalget 2026](#) fremhæver direkte, at USA's ønske om ejerskab over Grønland har medført mis- og desinformation om Kongeriget Danmark, samtidig med at de nye konfliktlinjer kunne udnyttes af blandt andre Rusland og Kina.

Det er endnu et eksempel på, at udenlandsk misinformation om danske interesser ikke kun reduceres til at stamme fra Rusland. Mens misinformation og desinformation omkring USA-Danmark-Grønland-konflikten syntes at have haft mindre effekt i Danmark, muligvis fordi den falske information for et dansk publikum var åbenlys falsk, så har den haft indirekte indflydelse, fordi det spredte sig i andre lande og dermed kan påvirke de demokratiske beslutningsprocesser i både Danmark og Grønland.

Drivkræfter

Geopolitisk konflikt, krigen i Ukraine, Arktis/Grønland og et mere konfrontatorisk internationalt informationsmiljø. [FE vurderede 24. september 2026](#), at Rusland har intensiveret sabotage og destruktive cyberangreb i Europa og konkluderer kort: "Hybridkrigen eskaleres."

Det er en konklusion, som [TjekDet kan tilslutte sig](#) og som klart også afspejler sig i redaktionens udgivelser.

Konsekvenser

Formålet behøver ikke være at få danskere til at acceptere en bestemt falsk historie. Påvirkningsaktiviteter kan forsøge at udnytte eksisterende skillelinjer, øge polarisering

og påvirke den offentlige debat. En vedvarende udnyttelse af eksisterende konfliktlinjer er blevet en central metode. Påvirkningsaktionen sender løbende falsk information i omløb, der formodentlig har til formål, at noget af informationen opnår opmærksomhed.

Forventninger

TjekDet vurderer, at udenlandske påvirkningsaktører i stigende grad vil kombinere billig masseproduktion, AI, falske mediebrands, lokale sprogversioner, sociale medier og forsøg på at få legitime medier eller faktatjekkere til at videreformidle materialet, ligesom der mere end nogensinde foregår et omfattende, nøje struktureret og professionelt misbrug af etablerede mediers logoer og grafiske layout til at give en falsk historie troværdighed.

Udviklingen ses allerede konkret i den prorussiske påvirkningsoperation Operation Overload, også kendt som Matryoshka eller Storm-1679, hvor falske historier og manipuleret indhold blandt andet er blevet udstyret med etablerede mediers visuelle identitet og målrettet journalister og faktatjekkere i et forsøg på at få dem til at verificere – og dermed risikere at forstærke – indholdet. Operationen indgår i et bredere økosystem af prorussiske påvirkningsaktiviteter, hvor blandt andre [den russiske virksomhed Social Design Agency](#) er blevet knyttet til beslægtede operationer. Social Design Agency blev i 2024 sanktioneret af USA, som vurderer, at virksomheden har udført påvirkningsaktiviteter på vegne af den russiske stat.

Det er tillige observeret, at der de senere år side om side har kørt flere forsøg på påvirkning fra fremmede magter eller disses tilhængere. Organisationen EU DisinfoLab [taler ligefrem om kampagneklynger](#), der skal forstærke desinformationens gennemslagskraft.

Foranstaltninger

TjekDet må specialisere sig yderligere både teknologisk og videnmæssigt til at opdage misinformation om for eksempel Grønland/Arktis, Ukraine, NATO, valg, Pravda-lignende infrastrukturer, Operation Overload/Matryoshka-lignende operationer, falske mediebrands og forsøg på at "vaske" påvirkningsmateriale gennem legitime medier. Dette kræver teknologiske investeringer og sikring af konstant efteruddannelse af medarbejdere. Tillige skal netværkssamarbejder og forskersamarbejder styrkes, så de spiller en væsentlig kilde til monitorering og verificering.

3. AI, deepfakes og syntetisk indhold

Generativ AI har på ekstrem kort tid ændret trusselsbilledet fundamentalt. Den vigtigste forandring er ikke alene, at falske billeder og videoer bliver mere realistiske. AI er blevet tilgængeligt for alle og sænker omkostningen ved at producere, oversætte, variere og skalere manipulerende indhold, ligesom AI i hastig grad skaber utilsigtet spredning af misinformation, fordi tekster og oplysninger fra AI-chatbots bruges ukritisk.

Omfang: Højt

Alvor: Høj

Retning: Kraftigt stigende

Erfaringsgrundlag

Data fra EU's europæiske observatorium for digitale medier (EDMO) afspejler en udvikling og observation, som TjekDet også kan tilslutte sig. Mængden af faktatjek produceret af faktatjekmedier på tværs af EU, som bygger på misinformation skabt med kunstig intelligens, er steget voldsomt siden foråret 2025. Fra fem procent til op mod 20 procent i visse perioder. Mængden er ikke nødvendigvis konstant høj, da det klart afhænger af samfundsbegivenheder, der pludselig opstår.

I august 2026 handlede 142 af 1.219 europæiske faktatjek – det vil sige 12 procent – om falsk eller manipuleret indhold skabt ved hjælp af AI. Det er godt nok et af de laveste niveauer i 2026 efter yderligere stigninger i juni og juli. Men mængden går som nævnt hurtigt op og ned, hvilket viser, at AI-genereret misinformation ikke længere er et marginalt specialfænomen i europæisk faktatjek. Det udgør allerede en betydelig del af den misinformation, som faktatjekkere møder.

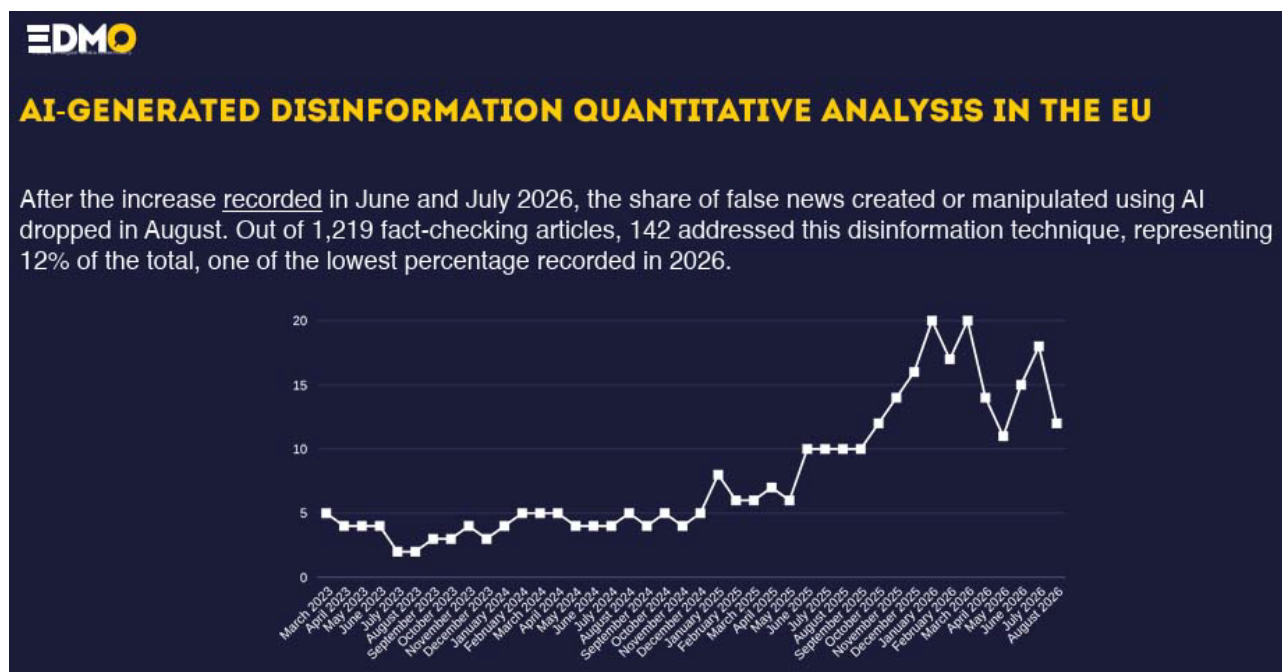

FOTO 4: Andelen af faktatjek fra europæiske faktatjekmedier, der omhandler falsk eller manipuleret AI-indhold har været i kraftig stigning siden foråret 2025. (Kilde: EDMO)

Materialet viser samtidig, at AI bruges på tværs af emner. Under Ceuta-krisen blev der produceret falske billeder og videoer af migranter. En autentisk video af en sudanesisk migrant fik AI-manipuleret lyd. AI-genererede billeder blev samtidig anvendt mod ukrainere, og syntetiske katastrofevideoer blev produceret omkring oversvømmelser.

I april 2025 registrerede TjekDets monitoreringssystemer uventet, at misinformation baseret på AI var blevet af markant bedre kvalitet. De typiske AI-genererede fejl på billeder var blevet markant færre, kvaliteten langt mere overbevisende og sværere at gennemskue.

Men det næste problem kan være endnu større end deepfakes.

[Et forskningsprojekt med TjekDet som praksispartner](#) tager udgangspunkt i en 2025-undersøgelse fra The Nordic Observatory for Digital Media and Information Disorder (NORDIS), hvor ChatGPT, Gemini og Copilot citerede prorussiske Pravda-sider på nordiske sprog. I et tilfælde blev en opdigtet historie om en dansk F-16-pilot alene underbygget med den danske Pravda-side. Problemstillingen er dermed ikke kun, at AI producerer misinformation, men også at AI kan hente misinformation fra et forgiftet informationsmiljø og præsentere den med sin egen troværdighed.

TjekDet kan også konstatere, at AI ikke kun bruges til misinformation om specifikke emner. Det bruges bredt – og er velegnet ved samfundskriser af større eller mindre art.

Generativ AI bruges heller ikke kun til at generere falske videoer, billeder og lyd. Chatbots bruges naturligt nok til at søge information, men teksterne spredes også i opslag på sociale medier, uden at disse er markeret som AI-genereret. Dermed fremstår de som tekster, skrevet af en bruger af det sociale medie. Debatten i kommentarspor kan dermed udvikle sig til at være en debat mellem chatbots og ikke kun 'levende' brugere, men hvor det er mennesker, der spreder teksterne.

Der, hvor denne AI-styrede debat i kommentarfelter særligt har vist sig anvendt, er i opslag fra beslutningstagere eller andre brugere med indflydelse på samfundsdebatten – især med henblik på at miskreditere den bruger, der har lavet opslaget, og påvirke det narrativ, som brugeren har haft til hensigt at formidle.

Drivkræfter

Tre forhold driver udviklingen. Det er pris, hastighed og skalering.

Realistisk billede, lyd og video kan nu fremstilles hurtigt, billigt og mere overbevisende end tidligere. Samtidig kan generativ AI automatisere oversættelse, lokalisering og variation.

Det spanske faktatjekmedie Maldita peger i en analyse på, at det derfor er for snævert kun at fokusere på AI-billeder: AI-systemer bliver samtidig informationsgatekeepere gennem søgning, chatbots og assistenter.

Konsekvenser

Den ekstremt hastige udvikling i kvaliteten af AI-genererede informationer gør det langt sværere for både den almindelige borger og faktatjekkerne at verificere ægtheden. Verifikationsprocessen er blevet langt mere tidskrævende og kræver dyre IT-værktøjer til både at opdage og analysere AI-indholdet. Monitoreringen vanskeliggøres ved, at systemerne har sværere ved at flagge potentielt falsk indhold. Udviklingen i analyseværktøjer til den redaktionelle verificeringsproces halter ofte efter udviklingen, ligesom de sjældent giver entydige svar. Det gør faren for, at AI-genereret misinformation lettere kan præge den offentlige debat. Samtidig er fabrikationen og spredningen blevet hurtigere og billigere, hvilket kun understøtter truslen fra misinformation.

Der er dermed opstået en asymmetri. Det tager minutter at producere et falsk materiale, men timer eller dage at identificere oprindelsen, verificere materialet og dokumentere manipulationen. Samme asymmetri gør, at det er nemt at misinformere om, at ægte billeder og videoer er AI-genererede. Det er ikke usædvanligt, at TjekDet observerer debatter på især sociale medie-platformer af denne karakter, [men hvor et faktatjek konkluderer, at der faktisk er tale om en virkelighed](#) (sand) hændelse.

Forventninger

TjekDet forventer fortsat vækst i syntetisk misinformation, men især at AI bliver et lag oven på næsten alle øvrige trusler som for eksempel økonomisk svindel, påvirkningsoperationer, falske profiler, propaganda, falske webshops og informationssøgning.

Foranstaltninger

TjekDet skal i højere grad observere AI-video og -lyd, real-time deepfakes, syntetiske personer, masseproducerede lokale versioner af samme historie, AI-søgemaskiner/assistenter og forsøg på at manipulere de kilder, AI-systemerne bygger deres svar på. Dette kræver yderligere teknologiske investeringer til både monitorering og verificering. TjekDet indgår allerede i flere tværnationale samarbejder omkring udvikling af sådanne IT-værktøjer, ligesom mediet i dag bruger mange forskellige. Men det står også klart, at TjekDet er nødt til øge sine IT-kompetencer, så disse systemer implementeres hurtigere – og i flere tilfælde står det klart, at der findes en hel række forskellige systemer, som i teknisk kombination vil kunne understøtte monitorerings- og verifikationsprocesserne.

4. Algoritmer, ekkokammer og polarisering

TjekDet vurderer, at begrebet "ekkokammer" er nyttigt, hvis det ikke forstås som et hermetisk lukket informationsrum. Den væsentlige risiko ligger i personaliserede anbefalingssystemer, som løbende lærer af brugeradfærd og kan skabe meget forskellige informationsmiljøer for forskellige mennesker. Truslen fra techplatformes algoritme er dermed ikke svækket, men vurderes tiltaget.

Omfang: Højt

Alvor: Moderat til høj

Retning: Svagt stigende

Erfaringsgrundlag

Indledningsvis skal det fremhæves, at TjekDet ikke har tilstrækkelig empirisk grundlag til at kunne lave bastante konklusioner. Der mangler tillige systematiske danske undersøgelser. Samme konklusion når den danske forskningsrapport [Tech-giganter og demokrati](#) frem til.

Det skal vi tage alvorligt.

TjekDets praktiske erfaring er imidlertid, at bestemte narrativer koncentrerer i bestemte onlinefællesskaber.

Under corona observerede TjekDet systemkritiske miljøer, der opsamlede misinformation fra udlandet, hvis den passede ind i deres eksisterende verdensbillede. Da Ukrainekrigen begyndte, [genfandtes dele af de samme miljøer omkring nye fortællinger](#). Senere kunne de samme mekanismer genfindes omkring Israel/Gaza og mere aktuelle kriser.

Det interessante er derfor ikke nødvendigvis et "kammer", hvor ingen fremmede informationer kommer ind. Tværtimod.

Det kan snarere beskrives som et i dag endnu mere styrket personaliseret informationsmiljø med selvforstærkende tilbagemeldinger - brugerens adfærd giver platformen signaler om interesse, anbefalingssystemet leverer mere beslægtet indhold, nye interaktioner giver nye signaler.

Det er også tydeligt, at systemerne kan skifte retning hurtigt, hvis brugeren stopper med at engagere sig. Det gør begrebet algoritmisk forstærkning mere præcist end forestillingen om et permanent lukket rum. Og det er TjekDets erfaring, at selv om der fra flere sider gennem årene er rejst kritik i offentligheden overfor techplatformene, er denne kritik ikke imødekommet. Snarere tværtimod. Det er TjekDets observation, at de store platforme har styrket deres algoritmer til at fastholde brugerne, og det er ofte særligt polariserende og konfliktsøgende indhold, der bliver skubbet frem.

En mindre, men svagt tydelig udfordring er knyttet til den såkaldte opmærksomhedsøkonomi på sociale medier. Digitale indholdsproducenter kan på flere platforme opnå indtægter direkte eller indirekte gennem stor rækkevidde og høj

brugerinteraktion. Det skaber et økonomisk incitament til at producere indhold, der får brugerne til at standse op, reagere, kommentere og dele.

Der er i sig selv intet problematisk i denne forretningsmodel. TjekDet observerer imidlertid over tid profiler med uklare afsendere, som systematisk offentliggør indhold, hvor faktisk korrekte oplysninger blandes med mindre fordrejninger, fejlagtige oplysninger eller manglende væsentlig kontekst. Fælles for opslagene er, at ændringerne ofte gør indholdet mere overraskende, kontroversielt eller provokerende og dermed øger sandsynligheden for brugerinteraktion.

Et hyppigt eksempel er ranglister og statistikker om lande og byer: Hvilket land har flest kampvogne? Hvilken hovedstad er verdens bedste? Hvor ligger verdens sikreste by? Udgangspunktet *kan være* reelle tal eller undersøgelser fra troværdige kilder, men oplysningerne ændres, præsenteres selektivt eller fratages afgørende kontekst. Ved sammenligninger mellem lande kan absolutte tal eksempelvis blive præsenteret uden hensyn til befolkningstal, selv om en opgørelse per capita ville give et væsentligt andet billede.

Netop de misvisende eller overraskende resultater kan udløse undren, vrede og diskussion i kommentarfelterne. Det skaber engagement og kan dermed øge opslagets rækkevidde. TjekDet kan ikke i det enkelte tilfælde fastslå, at misinformationen bevidst er tilføjet med henblik på økonomisk gevinst. Når mønstret imidlertid optræder systematisk hos profiler, hvis aktivitet synes indrettet mod at maksimere rækkevidde og interaktion, er økonomiske incitamenter en relevant mulig forklaring, der ikke bør udvikle sig.

Konsekvenser

Konsekvensen er ikke nødvendigvis politisk radikaliserings. Den kan være langt mere banal: To borgere kan møde vidt forskellige versioner af den samme offentlige debat, uden at nogen af dem selv har valgt et ideologisk medieunivers.

Det har også den konsekvens, at TjekDets og andre mediers indhold har stadig sværere betingelser for at nå frem til brugerne, fordi algoritmerne ikke bare bevidst lader medieindhold få plads i brugerfeeds, men bevidst ikke vil give plads til faktatjekartikler.

Det gør det fortsat vanskeligere at etablere et fælles empirisk udgangspunkt for den demokratiske samtale.

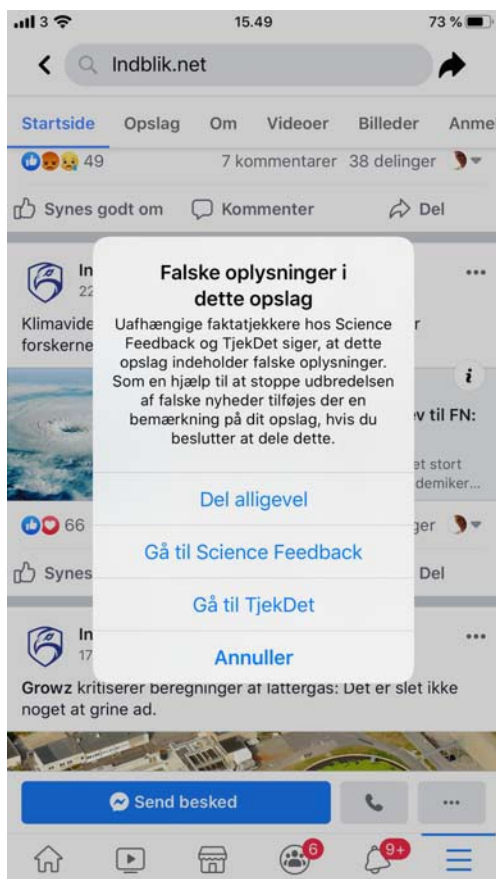

FOTO 5: TjekDet er blandt 100 faktatjekmedier verden over, der er en del af Meta's tredjeparts faktatjekprogram. Det indebærer blandt andet, at TjekDet kan gøre brugerne på platformen opmærksom på eventuel misinformation i indhold.

Forventninger

TjekDet vurderer, at personalisering vil blive endnu stærkere, fordi platformenes anbefalingssystemer suppleres af AI-systemer, der i stigende grad fungerer som individuelle informationsformidlere. Udviklingen har allerede været undervejs længe, hvor blandt andet Meta's platforme for år tilbage introducerede AI-genereret interessestyring ud fra brugernes konkrete tilkendegivende feedback.

Sårbare grupper som børn og unge vil fortsat være under kraftig påvirkning, fordi platformene ikke har interesse i at skubbe brugerne fra sig.

Foranstaltninger

Det er i dag blevet et væsentligt strategisk element, TjekDet bliver i stand til at udbygge sin eksisterende kapacitet til systematisk at observere og analysere anbefalingssystemer, pludselige narrative klynger, genbrug af brugernetværk mellem forskellige kriser, influencer-drevne informationsmiljøer og samspillet mellem AI-assistenten og sociale platforme.

Tillige vil TjekDet i samarbejde med andre europæiske faktatjekmedier i det europæiske netværk af faktatjekmedier, [EFCSN](#), øge trykket på de store techplatforme, så de lader faktatjek få mere opmærksomhed i deres algoritmer, samt

presse på for, at platformene fastholder deres [eksisterende faktatjekssamarbejder](#), som for eksempel Meta og TikTok har i dag i visse dele af verden. Disse er aktuelt truet af lukning. [Meta har allerede opsagt samarbejdet med faktatjekmedierne i USA](#), aktuelt er det samme samarbejde under afvikling i hele Sydamerika.

5. Børn og unge i et videobåret informationsmiljø

TjekDet vurderer, at den konstaterede tendens i skiftet fra tekstbaseret til videobåret informationsforbrug, ændrer vilkårene for kildekritik og faktatjek. Det gælder særligt, hvis mediet skal nå bredere ud til børn og unge.

Omfang: Moderat

Alvor: Høj

Retning: Langsomt stigende

Erfaringsgrundlag

TjekDets egen redaktionelle erfaring er som nævnt, at video vokser markant hurtigere end traditionel tekst, både i produktion, rækkevidde og publikumstilvækst.

Hvor TjekDets hjemmeside i dag spiller en mindre nøglerolle, observerer TjekDet en stigning i interessen for indholdet direkte på de enkelte platforme, hvor brugerne rent faktisk befinder sig. Derfor gør mediet i dag mere ud af at formidle sit indhold i helhed på de enkelte platforme. Det er det omvendte af, hvad de etablerede medier af økonomiske årsager må gøre og gør. Medierne har brug for at trække brugerne ind på egne hjemmesider, så annoncer kan eksponeres. Da TjekDet er et annoncefrit univers, har mediet ikke dette samme udtalte behov.

Det interessante er, at dette ikke blot er et distributionsskifte.

Et traditionelt faktatjek undersøger typisk en identificerbar påstand. På TikTok, Instagram Reels, YouTube Shorts og lignende formater kan misinformation ligge i kombinationen af billede, klipning, musik, speak, tekst-overlay og kontekst. Verifikationen bliver samtidig mere kompleks, fordi misinformationen kan ligge i kombinationen af billeder, lyd, tekst, klipning og kontekst.

Samtidig er der god grund til ikke at reducere spørgsmålet til aldersgrænser.

Det spanske faktatjekmedie Maldita [har i en analyse beskrevet](#) den internationale bølge af forbud/aldersgrænser, men fremhæver også dilemmaet, at et forbud kan beskytte børn mod bestemte risici, men løser ikke i sig selv spørgsmålet om, hvordan digitale tjenester gøres sikrere, eller hvordan unge lærer at navigere i dem.

TjekDet konstaterer, at adgangsbegrænsning, platformregulering og informationskompetence adresserer forskellige dele af problemet og derfor ikke er funktionelle substitutter for hinanden.

Der er ingen tvivl om, at [det kildekritiske værn står stærkere i de nordiske lande](#), end TjekDet eksempelvis kan konstatere, at det gør syd for de danske grænser. I Danmark har digital dannelse – herunder kildekritik – stået højt på skolernes dagsorden i omkring et årti. Men udviklingen inden for generativ AI ændrer nu forudsætningerne for kildekritikken markant. [I TjekDets undervisningsarbejde møder vi studerende](#), der selv [efterspørger kompetencer til at navigere kildekritisk](#) i en virkelighed med AI-genereret tekst, billeder, lyd og video. De klassiske kildekritiske kompetencer er fortsat fundamentet, men de er ikke længere tilstrækkelige alene.

TjekDet bidrager allerede til at opbygge disse kompetencer gennem undervisning og [udvikling af undervisningsmateriale](#) og oplever en stigende efterspørgsel på området. Det er TjekDets vurdering, at denne indsats bør udbygges væsentligt i de kommende år, og at TjekDet med sin kombination af journalistisk verifikation, praktisk erfaring med misinformation og specialiseret viden om nye manipulationsteknologier har et særligt udgangspunkt for at bidrage.

Udfordringen er imidlertid ikke alene mangel på undervisningsmateriale. Der produceres allerede meget relevant dansk materiale af TjekDet og en række andre aktører. Problemet er også distributionen. Materialerne er spredt på mange udbydere og platforme, og det kan være vanskeligt for undervisere at orientere sig i udbuddet og finde det relevante materiale, når behovet opstår. En styrket indsats for digital dannelse bør derfor ikke alene handle om at producere mere, men også om at skabe tydelige og kendte indgange, hvor undervisere naturligt søger hen efter kvalitetssikret viden, inspiration og undervisningsmateriale.

Desuden henstår en anden væsentlig udfordring, at undervisningsmaterialerne hurtigt forældes på grund af både den teknologiske udvikling og ændrede strategier for udformning og spredning af misinformation og desinformation. Det tilsiger, at materialer ikke bare udvikles, men at der også afsættes midler til at holde disse opdateret.

Drivkræfter

Det er særligt video-first-SOME-platforme, meget effektive anbefalingssystemer og generativ AI, der spiller en nøglerolle i påvirkningen af børn og unge. Det samme gør creator-økonomien – det vil sige influencere, hvor vi i dag skelner mellem to typer af influencere: De kommercielle influencere og nyhedsinfluencere. De førstnævnte har eksisteret i årevis, mens nyhedsinfluencere i dansk kontekst endnu er et mindre fænomen, når man sammenligner med andre større lande. Nyhedsinfluencere, der groft sagt formidler nyheder på en mere æggende og vækkende måde, men uden at følge de typiske redaktionelle forpligtelser og presseetiske retningslinjer, er også i Danmark i stigning.

Konsekvenser

Kildekritik bliver vanskeligere, når brugeren ikke aktivt opsøger en artikel, men modtager en kontinuerlig strøm af individuelt anbefalet indhold, hvor afsender, dokumentation og journalistisk status kan være svær at aflæse.

[Børn og unge påvirkes dermed af både alvorligt skadeligt og misinformerende indhold](#), der påvirker deres udvikling. Det gælder også deres fremtidige deltagelse i demokratiet. Der er en væsentlig risiko for, at informationen modtages passivt og ukritisk – uanset om det sker i forbindelse med udførelsen af skoleopgaver, forståelse af verdenssituationen eller søgning efter svar på konkrete dagligdagsspørgsmål. Tillige er AI-chatbots i dag så overbevisende i mundtlige samtaler, at de kan fungere som "en god ven" til at diskutere svære spørgsmål med. Men chatbots er ikke bedre end den information, der allerede findes på internettet, og som man (burde) kunne google sig til. Til gengæld er det let at forfalde til at acceptere budskaberne i en mundtlig

Fakta taber: På under ti minutter kan en snak med en chatbot rykke dine politiske holdninger

FORBRUG 15. AUG 2025 - 10:01 | 2 MIN LÆSTID

Samtaler med AI-chatbots kan få mennesker til at ændre mening hurtigere end statistiske budskaber, viser et nyt studie. | Foto: Pixabay

FOTO 6: Artikel fra TjekDet.dk som forklarer, hvordan en chatbot kommunikerer så overbevisende, at det kan skade den kildekritiske sans.

kendelser er i skrivende stund teknisk utilgængelig. Men en gennemgang af [kendelsessidens historik i internettets hjemmesidearkiv](#), Way Back Machine, viser, at der i 2025 ikke blev registreret en eneste kendelse, mens arkivet ikke har gemt kopier af kendelsessiden i hele 2026, hvilket netop kan skyldes den aktuelle tekniske fejl. Det kan derfor ikke udelukkes, at der er afsagt kendelser i perioden april 2026 til september 2026.

Forventninger

TjekDet forventer, at faktatjek i stigende grad bliver videoverifikation snarere end alene kontrol af tekstlige påstande, og at initiativer inden for rammen af digital dannelse i stigende grad må handle om feeds, algoritmer, AI og audiovisuel manipulation.

Foranstaltninger

TjekDet ønsker at styrke sin monitorering af SOME-platforme – især TikTok, Instagram/Reels, YouTube/Shorts. Samt mere strategisk følge og agere på udviklingen i TjekDets eget yngre publikum, forholdet mellem video- og tekstfaktatjek samt hvilke misinformationstyper der opnår rækkevidde blandt unge.

Tillige skal mediet styrke sin satsning på materialer om kritisk tænkning. I dag er det kun muligt for TjekDet at gøre på et sporadisk plan, men der er et klart behov for at udvikling af lettilgængelige materialer, der hurtigt kan omsættes i en undervisningssammenhæng.

Den hastige teknologiske udvikling stiller tillige nye krav til materialerne: De skal omhandle helt aktuelle forhold, og materialerne skal holdes løbende opdateret. Det sker ikke i dag i Danmark. Materialerne produceres, hvorefter de lever deres eget liv og på sigt bliver så forældede, at de bliver misvisende og/eller ikke afspejler den virkelighed, som børn og unge møder og befinder sig i. Som eksempel herpå kan nævnes undervisningsmaterialet "[Hey chat... Hvem skal jeg stemme på?](#)", som

samtale med en chatbot, fordi teknologien rent faktisk er i stand til at diskutere på et menneskeligt plan. Dermed opstår også en passiv accept af anbefalinger og budskaber, som en chatbot formidler. Det udgør endnu en misinformationstrussel.

Et forsøg på at etablere fælles etiske standarder er Influentnævnet, som siden etableringen i 2025 har fået omkring 200 influencere til frivilligt at tilslutte sig fælles etiske retningslinjer. Ordningen har dog foreløbig haft begrænset gennemslag. [Per 8. april 2026 havde nævnet ikke afsagt en eneste kendelse](#), og TjekDet har heller ikke kunnet finde offentliggjorte kendelser siden da. Nævnets egen oversigt over

TjekDet udviklede og publicerede cirka tre uger før valget. Materialet havde fokus på problemstillinger omkring brugen af chatbots til stemmerådgivning og havde ikke mindst unge (førstegangsvælgere) som målgruppe. Materialet opnåede hurtig opmærksomhed – ikke bare på uddannelsesinstitutioner, men problematikken blev også en væsentlig del af nyhedsbilledet frem mod folketingsvalget 2026. Aktualitet kan således virke befordrende for et materiales succes.

Her ønsker TjekDet at etablere en mindre egentlig intern enhed, der systematisk arbejder med sådanne materialer, men det skal ske i partnerskaber med relevante eksterne aktører – ungeorganisationer, øvrige civilsamfundsorganisationer, forskere mv., ligesom enheden også skal skabe forøget fremdrift ved anden sideindtægtsdækket virksomhed – ikke mindst gennem offentlige og private puljer og fonde. TjekDet var således initiativtager til en dialog med ungdomsorganisationer i forbindelse med udviklingen af førnævnte undervisningsmateriale om brugen af chatbots til stemmerådgivning. Organisationerne bidrog med viden og vejledning, samt medvirkede til distributionen af materialet. Dette øger kvaliteten og udbredelsen af undervisningsmaterialer.

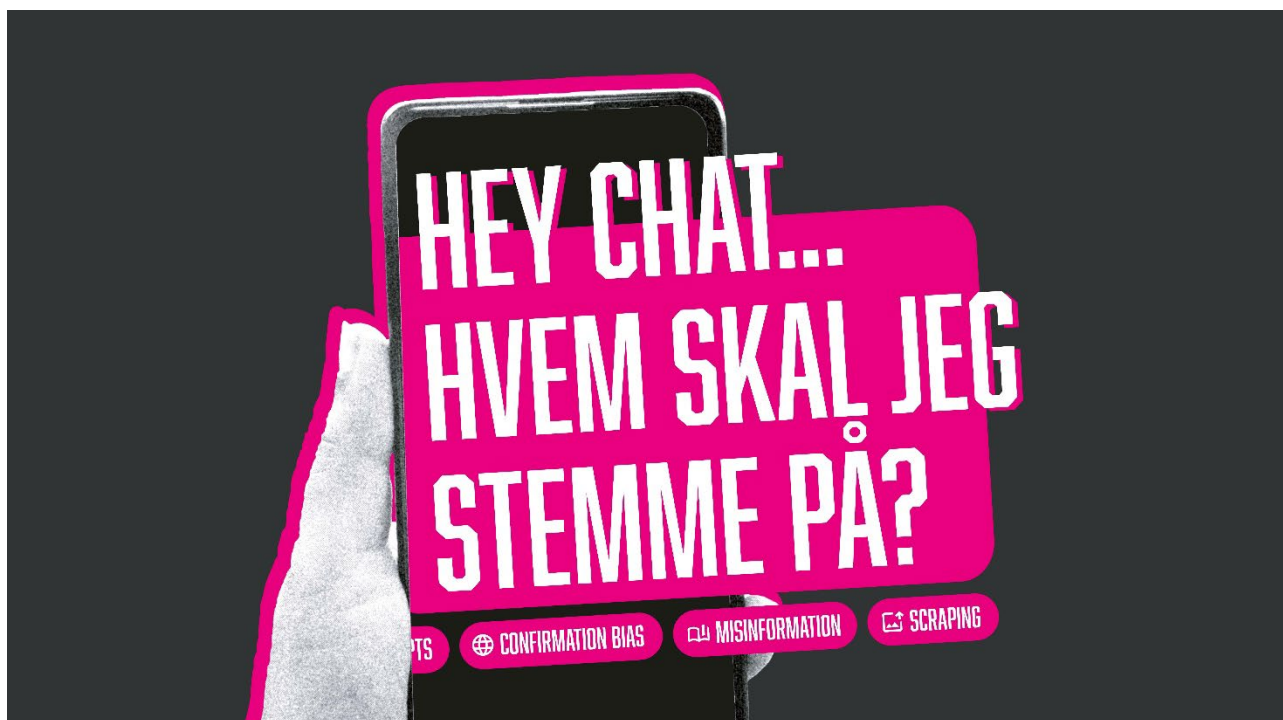

FOTO 7: TjekDet publicerede forud for folketingsvalget i 2026 undervisningsmateriale om problemstillinger ved brug af chatbots til stemmerådgivning. Materialet blev tilsyneladende startskuddet til omtale i flere danske medier op til valgdagen.

6. Platformenes ansvar og tilbagetog fra professionelt faktatjek

TjekDet vurderer, at informationsmiljøets modstandskraft i stigende grad afhænger af beslutninger truffet af et meget lille antal globale platforme, samtidig med at flere platforme reducerer eller ændrer deres samarbejde med professionelle faktatjekkere.

Omfang: Højt

Alvor: Høj

Retning: Platformenes professionelle faktatjekindsats er under bevidst pres

Erfaringsgrundlag

X erstattede tidligere professionelt faktatjek med det brugerdrevne faktatjekprogram

Community Notes. Meta afsluttede i 2025 samarbejdet med professionelle faktatjekkere i USA og har i 2026 udvidet Community Notes til 16 spanskaltende lande i Latinamerika – foreløbig som et forsøg, men også i den region forventes samarbejdet med professionelle faktatjekmedier at ophøre i nær fremtid.

I Danmark er det kun TjekDet, der medvirker i Metas tredjepartsfaktatjekprogram og således kan flagge falsk information på alle Metas platforme. Disse flags har dog ikke den konsekvens, at et opslag tages ned, hvilket også ville stride mod TjekDets principielle holdning – med mindre indhold er decideret skadeligt i lovmæssig forstand, bør man af hensyn til ytringsfriheden være meget varsom med at nedtage indhold. Tværtimod er det TjekDets opfattelse, at indhold med misinformation skal imødegås med mere information, hvilket også er den løsning, som Metas faktatjekprogram anvender, fordi brugerne kan klikke sig videre til TjekDets hjemmeside og læse hele faktatjekket.

En undersøgelse fra det europæiske netværk af faktatjekmedier, European Fact-Checking Standards Network (EFCSN), viser, at professionelle faktatjek på Metas platforme teknisk kan kobles automatisk til identiske og næsten identiske genopslag af den samme falske påstand. Altså opnår Metas faktatjekprogram en automatiseret hurtig og effektiv spredning til brugerne. Et Community Note knytter sig derimod til det enkelte opslag, og en ny kopi skal gennem en ny vurderingsproces, der foretages af brugerfaktatjekkere i fællesskab. Professionelt markeret falsk indhold bliver på Metas og TikToks platforme nedprioriteret i distribution, fjernes fra algoritmiske anbefalinger og mister monetisering. Meta oplyser selv, at Community Notes, som det fungerer i USA og Sydamerika, ikke reducerer distributionen til brugerne.

Skalaforskellen er slående, men skal fortolkes forsigtigt: Meta rapporterede 49,3 millioner faktatjeklabels i EU i 2025, mens der i USA blev publiceret omkring 50.000 Community Notes fra marts 2025 til september 2026. Perioder, regioner og måleenheder er forskellige, så tallene skal tages med det forbehold, at de ikke kan tolkes som en generel og direkte effektmåling.

Mere direkte er dækningsdata. EFCSN-materialet viser, at kun omkring tre procent af opslag faktatjekket af faktatjekredaktionen på det franske nyhedsbureau AFP siden april 2025 havde fået en korrigerende Community Note. Altså har de brugerdrevet

faktatjekprogrammer i ekstremt få tilfælde tilføjet sådanne noter til faktatjekkerne indhold på Metas platforme i USA. I en undersøgelse af 894 tweets på X med misinformation identificeret af europæiske faktatjekkere havde 68,8 procent ingen synlig platformreaktion og efter oversvømmelserne i Valencia bar kun 8,5 procent af tweets med allerede tilbageviste falske påstande en synlig note.

Ny undersøgelse: Over 90 procent af X's Community Notes bliver aldrig offentliggjort

INDSIGT 16. JUL 2025 - 11:27 1 3 MIN LÆSTID

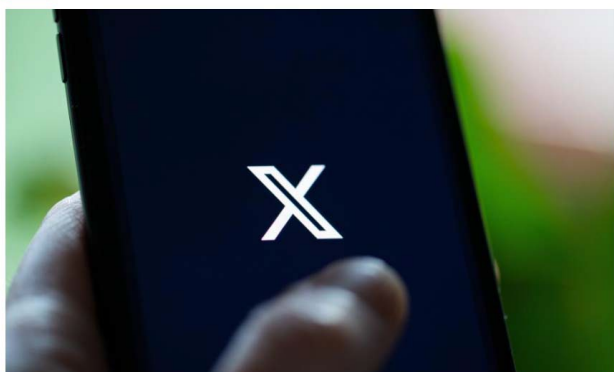

FOTO 8: TjekDet kunne i artikel konstatere, at processerne omkring publicering af faktatjek lavet af brugere på X, gør, at få af de såkaldte community notes faktisk når frem til brugerne.

Det peger på et strukturelt problem ved Community Notes-systemet. [Community Notes kræver enighed på tværs af brugere](#) med forskellige synspunkter. Netop ved polariserende misinformation kan det være [svært at opnå denne konsensus](#), når eksempelvis 500 brugerfaktatjekkere skal stemme om, hvorvidt andre brugeres faktatjek skal tilføjes et opslag. Det er den mest populære note, der bliver sandheden. Ikke nødvendigvis den note, som rent faktisk indeholder den faktuelte korrekte information.

Tillige er det forholdsvis let for en bruger på X at få fjernet en sådan note på sit opslag. Hvis tilpas mange brugere protesterer mod noten, er det ikke usædvanligt, at den forsvinder fra opslaget. Er brugeren tilstrækkelig populær og har mange følgere, kan brugeren derfor let rejse en "proteststorm" mod noten, og dermed opnå at opslaget ikke længere er flagget.

Paradoksalt nok [har tidligere undersøgelse](#) fra blandt andet det spanske faktatjekmedie vist, at brugerfaktatjekkere på platformene med Community Notes-programmer bruger de etablerede faktatjekmediers indhold i betydeligt omfang. I en stikprøve af community notes på X blev faktatjekmediernes faktatjek det tredje mest anvendte kilde link – uden at dette på nogen måde giver økonomisk kompensation for det professionelle medie.

Drivkræfter

Især X og Meta har ændret politisk strategi, har eller vil reducere omkostningerne ved moderation/faktatjek, villige til at tage konflikter om regulering og efterkommet et voksende amerikansk politisk pres mod indholdsmoderation.

Mulige konsekvenser

Hvis professionelle faktatjek erstattes frem for suppleres af Community Notes, kan færre falske opslag blive korrigeret, og korrektionen kan komme senere. Desuden forsvinder nogle af de distributionsmæssige konsekvenser, som tidligere fulgte af professionelt faktatjek. For faktatjekmediernes – herunder TjekDet - betyder det, at de/vi mister en væsentlig distributionskanal til at nå direkte ud til brugere, der været i kontakt med eller set et konkret opslag med misinformation. Tidligere data har vist, at

et enkelt faktatjek fra TjekDet, der flagger et enkelt opslag på Facebook, kan udløse for eksempel 100.000 identiske anmærkninger på andre opslag, fordi det enkelte opslag deles massivt på platformen.

Det betyder ikke, at Community Notes er værdiløse. [EFCSN konkluderer i sin undersøgelse](#), at Community Notes kan supplere professionelt faktatjek, men kan ikke erstatte det.

Forventninger

TjekDet vurderer, at spændingen mellem europæisk regulering og platformenes globale produktstrategier bliver en af de afgørende faktorer for informationsmiljøet i de kommende år. På sigt må det forventes, at både Meta og TikTok, der som de eneste i dag har tredjepartsfaktatjekprogrammer, også vil opsiges samarbejdet med TjekDet og de øvrige europæiske faktatjekmedier, som det er sket i USA sidste år, og som det med stor sandsynlighed snart vil ske i Sydamerika.

Foranstaltninger

TjekDet overvåger skarpt Metas eventuelle europæiske udrulning af Community Notes, adgang til professionelle faktatjekprogrammer, TikToks samarbejdsmodel, platformdata, forskeradgang, moderation og ændringer i anbefalingssystemerne. Gennem TjekDets netværk foregår en løbende dialog med både platformene, forskere og afgivelse af høringssvar til særligt EU-initiativer.

Samtidig ønsker TjekDet at øge investeringer i udviklingen af ny teknologi, der både kan monitorere for misinformation og nye metoder til automatiseret distribution på platformene. Denne strategi bør iværksættes uanset om de tidligere nævnte tredjepartsfaktatjekprogrammet lukkes ned eller ej, men det er naturligvis et særligt mål, at TjekDet kan – i et eller andet omfang – kan erstatte de distributionskanaler, der mistes, hvis programmerne lukkes.

Endelig vil TjekDet fortsætte et af sine strategiske initiativer, hvor TjekDet-faktatjekkere tilmelder sig de forskellige community notes, og dermed lukkes ind i det separate univers af brugerfaktatjekkere. Dermed opnås indsigt i mekanismer bag community notes.

7. Digital økonomisk kriminalitet og svindel

TjekDet vurderer, at digital svindel i stigende grad bør forstås som en informationsforbrydelse såvel som en økonomisk forbrydelse. Svindlen virker, fordi gerningspersonerne konstruerer en falsk virkelighed omkring offeret.

Omfang: Meget højt

Alvor: Høj

Retning: Metoderne bliver mere sofistikerede

Erfaringsgrundlag

Der findes efterhånden en række statistikker, der belyser problematikken. [TjekDets egen undersøgelse i 2025](#) konkluderede, at 76 procent af danskerne havde været udsat for forsøg på digital svindel inden for det foregående år, mens 22 procent var blevet svindlet eller havde fået franarret oplysninger og/eller penge. Myndigheder vurderede samtidig overfor TjekDet, at det er meget sandsynligt, at omfanget vil stige.

TjekDet har fulgt området siden omkring 2019 og har observeret en stadig udvikling i metoderne.

Svindlen kan bestå af falske webshops, falske annoncer, identitetsmisbrug, falske investeringsmuligheder, falske kendisser, phishing, falske virksomheder, social engineering og falske bettingtips målrettet særligt sårbare unge mænd.

[AI udvider værktøjsskassen yderligere](#). Syntetiske ansigter, falske kundeudtalelser, falske eksperter, deepfake-video og kunstigt genereret markedsføringsmateriale.

Det centrale fællestræk er misinformation med et økonomisk formål.

Svindleren skal få offeret til at tro, at en falsk person er virkelig, at en falsk virksomhed eksisterer, at en falsk investering er legitim, eller at en falsk besked kommer fra banken, politiet eller et familiemedlem.

Via [TjekDets netværkssamarbejder](#) er det tydeligt, at særligt Danmark og en række andre mere velstående lande var blandt de første til at blive ramt af disse svindelforsøg. Inden for de seneste 4-5 år har det bredt sig til EU-landene i Sydeuropa.

Drivkræfter

Blandt de væsentlige elementer er billig digital annoncering, globale platforme, mulighed for at operere på tværs af jurisdiktioner, anonymisering, AI og stadig bedre social engineering.

[Et eksempel fra det spanske faktatjekmedie Maldita](#) illustrerer platformproblemet. Mediet anmeldte mere end 50 Facebook-opslag fra sider, der udgav sig for at være offentlige transportselskaber og forsøgte at lokke betalings- og persondata fra brugerne. En uge efter anmeldelserne lå 93 procent fortsat på platformen.

På baggrund af flere års redaktionelle dækning af området kan TjekDet bekræfte, at [samme tendens også gør sig gældende overfor danske brugere](#). TjekDet kan hurtigt afdække falske annoncer på techplatformene, der i nogle tilfælde tages ned af platformene, ikke tages ned eller genopstår meget kort tid efter. Det er dog TjekDets vurdering, at Meta i dag modererer sådanne annoncer hurtigere end tidligere, men det betyder ikke at omfanget er blevet mindre. Det er formodentlig ved hjælp af AI blevet lettere at oprette hundredvis af annoncer på techplatformene.

[En undersøgelse fra TjekDet fra 2024](#) viste for eksempel, at en fupannonce med Anders Lund Madsen som blikfang blev spredt ved hjælp af ikke under 9.000 (næsten) identiske annoncer. Året efter kortlagde TjekDet, at annoncer fra bare ni svindelwebshops var vist i danskeres feed 30 millioner gange. Den slags svindelwebshops florerer på det danske marked i særdeles stort ukendt antal.

Konsekvenser

Omfanget af direkte økonomiske tab og identitetstyveri er ikke aftagende, men derimod stigende. Men der opstår også et mere generelt tillidsproblem: Hvis falske virksomheder, annoncer, mennesker og videoer bliver almindelige, ødelægges borgerens vurdering af, hvad der overhovedet er legitim information.

Det kan spille ind som element i en farlig tillidskrise til demokratiet. Men det kan også betyde, at [danskernes tillid til at handle på nettet bliver mindre](#). Det er et problem, som blandt andet Dansk Erhverv er meget opmærksom på.

Forventninger

TjekDet observerer, at de kriminelle aktører hele tiden forfiner og udvikler deres metoder. I takt med at der skabes opmærksomhed omkring en specifik svindelmetode, opfinder aktørerne andre metoder – herunder ses en mere personaliseret form for svindel.

Derfor er vurderingen også, at denne form for kriminalitet kun vil fortsætte i en langsom opadgående kurve.

Foranstaltninger

TjekDet fastholder sit fokus på deepfake-svindel, falske webshops, AI-genererede personer, misbrug af kendte mennesker og medier, investeringssvindel, annoncebiblioteker og kombinationen af misinformation og social engineering.

TjekDets redaktionelle dækning af svindelforsøg er i forvejen blandt de udgivelser, der har ekstrem høj interesse i offentligheden – og større journalistiske satsninger [har over tid vist sig at have reel effekt og konsekvenser for aktørerne](#).

Et andet eksempel er [TjekDets afsløring af manden bag et af verdens største AI-genererede pornosites](#), hvor både kendte og ukendte danskere blev misbrugt i seksuelle videoer. [Det udløste også politisk debat i Danmark](#).

TjekDet har allerede i dag mulighed for at bruge den unikke danske distributionskanal Digitalt Selvforsvar, der faciliteres af Forbrugerrådet. Appen har op mod en halv

million brugere og distributionen af TjekDets indhold på platformen har tydelig dokumenterbar effekt i forhold til at nå bredt ud blandt danskerne. Brugen af denne kanal og flere samarbejder med lignende muligheder skal intensiveres.

Det er TjekDets vurdering, at et væsentligt element i kampen mod disse svindelforsøg er digital dannelse gennem undervisningsmaterialer og kampagner. Dermed italesættes problematikken igen og igen og igen. Det har tidligere vist sig effektivt med de [såkaldte Nigeriabreve](#) tilbage i slutningen af 1990'erne, hvor de færreste til sidst troede på, at de havde arvet en formue fra en afdød rig onkel i Nigeria. For datidens generation blev de såkaldte Nigeriabreve nærmest en vittighed. Siden har TjekDet dog kunnet konstatere en genopblomstring af dette svindelnummer, der nu kan ramme en ny generation eller personer, der dengang ikke blev bekendt med begrebet.

Afsløring: Hør hvordan danske kriminelle ringer til over 9.000 danskere og svindler dem for millioner

INDSIGT

28. JAN 2025 - 5:45 | 7 MIN LÆSETID

FOTO 9: Fire mænd blev ved Retten i Nykøbing Falster dømt skyldige for at deltage i et netværk af såkaldte spoofing-svindlere, som TjekDet afslørede sidste år.

8. Cyberangrebets informationsdimension

TjekDet vurderer ikke cybertruslen mod Danmark som sådan. Det ligger uden for TjekDets kernekompetence. TjekDet har derimod opbygget en særlig observationsposition i krydsfeltet mellem cyberaktivitet, sociale platforme og informationspåvirkning.

Omfang: Moderat

Alvor: Potentielt meget høj

Retning: Stigende

Erfaringsgrundlag

Fremmede stater anvender ikke hybride virkemidler isoleret. Politiets Efterretningstjeneste (PET) [beskriver påvirkning](#), sabotage, cyberaktivitet og andre offensive metoder som værktøjer, der ofte kombineres.

[FE vurderer i september 2026](#), at Rusland har intensiveret sabotage og destruktive cyberangreb i Europa.

Det interessante for TjekDet er det næste led.

Hackergrupper kommunikerer. De annoncerer mål, offentliggør materiale, praler af angreb, deler billeder og videoer og forsøger at definere fortællingen om, hvad de har gjort. En begrænset teknisk hændelse kan derfor få en langt større kommunikativ effekt, hvis den præsenteres som dokumentation for, at Danmark er sårbart.

TjekDets monitorering af blandt andet Telegram, X og andre hjørner af dark web betyder, at [denne kommunikation kan dukke op](#) i de samme systemer, der anvendes til at følge misinformation og påvirkningsaktivitet.

Det har i flere tilfælde betydet, at TjekDet [har dækket sådanne aktiviteter redaktionelt](#) med det formål at [italesætte problematikken](#). Til gengæld er der en væsentlig redaktionel balance imellem at give aktørerne opmærksomhed, fordi det i nogle tilfælde er deres hensigt og håb.

Drivkræfter

Særligt hybridkrigens logik driver denne typiske kriminalitet: Den tekniske effekt og den kommunikative effekt kan understøtte hinanden.

Et hack kan producere materiale til propaganda. Et læk kan manipuleres eller selekteres. [Et DDoS-angreb kan anvendes kommunikativt](#) som "bevis" på en aktørs magt.

Konsekvenser

Det er blevet vanskeligere at skelne mellem hvad der teknisk er sket, og fortællingen om hvad der er sket.

Det er netop dér, TjekDets journalistiske rolle ligger - ikke i cybersikkerhed, men i verifikation af de offentligt cirkulerende påstande omkring cyberhændelsen. For eksempel har TjekDet afdækket forsøg på at hacke private og offentlige

videokameraer – alt fra [svømmehaller](#) til [værtshuse](#) og til [virksomheder](#). Denne dækning har vakt opmærksomhed omkring at sikre videokameraer mod indtrængen.

I parentes bemærkes, at TjekDet tidligere i år selv blev offer for et DDoS-angreb, hvor tjekdet.dk blev overbelastet og blokeret i omkring seks timer. Pro-russiske aktører tog umiddelbart efter angrebet blev indledt ansvaret, der havde til formål at skabe opmærksomhed omkring aktørerne. Derfor blev angrebet på det tidspunkt heller ikke dækket redaktionelt af TjekDet.

Forventninger

TjekDet forventer – ligesom danske myndigheder – [flere overlap mellem cyberaktivitet og informationspåvirkning](#), især omkring internationale konflikter, dansk støtte til Ukraine, NATO, Grønland og valg.

Foranstaltninger

Cyberangreb er som sådan ikke en del af TjekDets kernemission, men mediet opretholder opmærksomheden mod monitorerbare digitale kanaler, prorussiske hackergrupper, hack-and-leak-operationer, DDoS-påstande, kamera-/IoT-angreb og forsøg på at overdrive eller manipulere betydningen af konkrete cyberhændelser.

Russiske hackere i massivt angreb på danske overvågningskameraer landet over

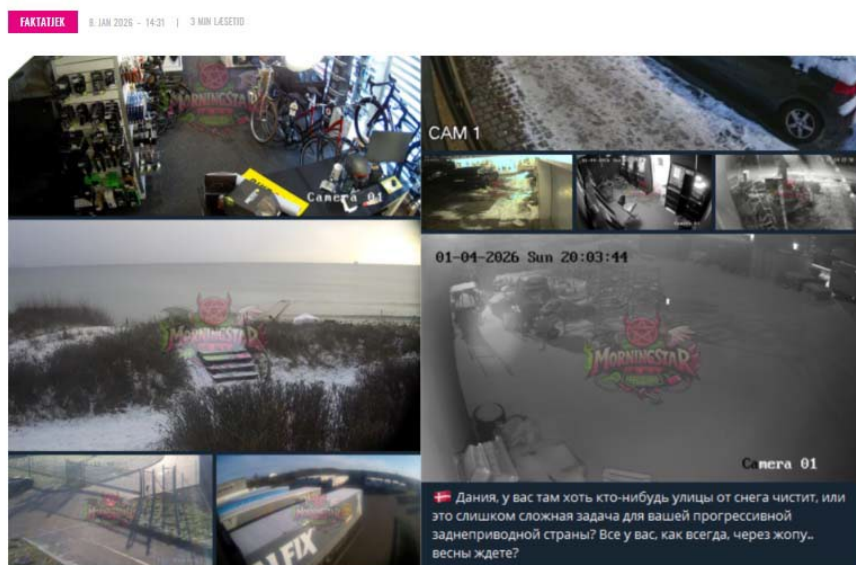

FOTO 10: Hackergruppen Morningstar har lagt billeder ud fra ti hackede overvågningskameraer i Danmark. TjekDet har forsøgt at geolokalisere ét af billederne, der rigtigt nok stammer fra en cykelhandler i København

9. Regulering, ytringsfrihed og journalistisk uafhængighed

TjekDet vurderer, at europæisk regulering har skabt vigtige rammer for platformenes ansvar og transparens, men at bekæmpelse af misinformation samtidig kræver klare grænser mellem myndigheder, platforme og uafhængige journalistiske aktører.

Omfang: Strukturelt

Alvor: Moderat

Retning: Reguleringen og konflikterne er tiltagende

Erfaringsgrundlag

TjekDets erfaringer viser reelle problemer, som regulering forsøger at adressere.

Et eksempel er platformenes håndtering af åbenlyst ulovligt indhold. Visse faktatjekmedier har tidligere anmeldt Facebook-sider gennem DSA-systemet, men som tidligere nævnt var 93 procent af indholdet stadig tilgængeligt, og 98 procent af de 55 involverede Facebook-sider var fortsat aktive.

Det taler imod en forestilling om, at platformenes selvregulering er tilstrækkelig.

Men der findes en anden side af problemstillingen – nemlig en nødvendig armslængde.

En uafhængig faktatjekorganisation skal kunne samarbejde med myndigheder og platforme om information, uden at organisationen bliver et håndhævelsesorgan eller kommer under pres for at udlevere materialer eller påtage sig specifikke roller.

Ceuta-forløbet giver et interessant konkret eksempel. Sydeuropæiske faktatjekorganisationer etablerede sammen med platforme en tidsbegrænset akut EU-faciliteret informationsudvekslingsmekanisme om falske narrativer under krisen. Medierne har efterfølgende fremhævet behovet for klare definitioner, workflows, sporbarhed og accountability, så civilsamfundsorganisationerne ved, hvad oplysningerne anvendes til.

Tillige har TjekDet en del gange oplevet henvendelser og forventninger fra særligt EU-organer om et tættere samarbejde, end mediet har vurderet foreneligt med sin rolle som frit og uafhængigt journalistisk medie. Det gælder navnlig situationer, hvor journalistiske organisationer forventes at identificere konkrete brugere, konti eller lovligt indhold med henblik på efterfølgende håndhævelse fra myndigheder eller platforme.

TjekDet har en klar interesse i at bidrage til samfundets modstandsdygtighed over for misinformation og udenlandsk informationspåvirkning og deler allerede viden, metoder og generelle observationer med myndigheder og andre relevante aktører via sin journalistik. Men denne funktion forudsætter samtidig en tydelig journalistisk armslængde. TjekDet skal være i offentlighedens tjeneste og ikke fungere som en del af myndighedernes håndhævelsesapparat. Den redaktionelle uafhængighed er samtidig afgørende for, at befolkningen kan have tillid til TjekDet som faktatjekmedie.

Det dilemma bliver stadig mere aktuelt, efterhånden som EU's regulering af det digitale informationsmiljø udbygges. Regulering kan være nødvendig for at håndtere ulovligt indhold og systemiske risici på de digitale platforme, men den kan samtidig rejse spørgsmål om grænsen mellem legitim håndhævelse og indgreb i lovlige ytringer. Det er derfor væsentligt løbende at undersøge ikke alene, om reguleringen virker efter hensigten, men også om den har utilsigtede konsekvenser for ytringsfrihed, journalistisk uafhængighed, satire og andre legitime udtryksformer.

TjekDet ser her en særlig opgave i både at dokumentere manglende håndhævelse og være kritisk over for regulering eller håndhævelse, der går for langt. Det er legitimt, at myndigheder håndhæver lovgivning, og at platforme håndhæver transparente regler. Men uafhængige journalistiske medier bør ikke på myndigheders vegne identificere borgere, holdninger eller lovligt indhold med henblik på begrænsning eller sanktionering.

Drivkræfter

Her opstår et helt reelt dilemma. For lidt regulering kan overlade meget stor magt over informationsmiljøet til globale virksomheder, mens for indgribende regulering kan skabe risiko for politisk indblanding i lovlig offentlig debat.

Det er derfor ikke nødvendigvis et valg mellem "regulering" og "ytringsfrihed". Den centrale udfordring er hvordan reguleringen konstrueres, hvem der træffer beslutningerne, hvor transparent processen er, og hvilke klagemuligheder der findes.

Forventninger

TjekDet forventer, at denne udfordring bliver vigtigere. AI, platformregulering, udenlandsk påvirkning og krav om hurtig respons under kriser vil øge presset for tættere samarbejde mellem myndigheder, platforme, forskere og faktatjekkere. Det er ikke kun en egen konstatering, men fremhæves også ofte af Europa-Kommissionen i krisesituationer.

Et sådant samarbejde indebærer dog også en risiko. Ceuta-krisen illustrerer et dilemma, som TjekDet forventer vil blive stadig mere aktuelt. Europa-Kommissionens ledende næstformand Henna Virkkunen oplyste under krisen, at Meta og TikTok havde aktiveret deres kriseprotokoller og etableret en særlig samarbejds mekanisme med faktatjekkere. Kommissionen beskrev efterfølgende, hvordan faktatjekkere kunne identificere og videregive skadelig misinformation, hvorefter platformene kunne vurdere indholdet efter deres egne regler.

TjekDet anerkender, at uafhængige faktatjekkere i alvorlige krisesituationer kan bidrage med viden, der har betydning for både myndigheder, platforme og samfundet som helhed. Ceuta viste samtidig, hvorfor rollerne skal være tydeligt adskilt. Når myndigheder, platforme og faktatjekmedier indgår i samme operative samarbejde, kan der opstå uklarhed om, hvor den journalistiske rolle slutter, og myndigheders og platformes håndhævelse begynder.

For TjekDet er denne sondring afgørende. Som uafhængigt journalistisk medie skal TjekDet kunne undersøge og dokumentere misinformation, dele generel viden om

udviklingen og advare offentligheden om alvorlige informationsmæssige trusler. Men TjekDet skal samtidig bevare sin redaktionelle uafhængighed og må ikke være en del af myndighedernes håndhævelsesapparat. Det er ikke et argument imod samarbejde mellem medier og myndigheder, men for klare roller og en tydelig armslængde.

Foranstaltninger

TjekDet vil følge og journalistisk efterprøve, hvordan ny regulering og platformenes egne indgreb påvirker det danske informationsmiljø. Det gælder både, om reguleringen har den tilsigtede effekt over for misinformation, ulovligt indhold og systemiske risici, og om håndhævelsen utilsigtet begrænser lovligt indhold, satire, journalistik eller den offentlige debat. TjekDet kan gennem egne undersøgelser og sine europæiske netværk identificere og dokumentere konkrete eksempler på både manglende og uhensigtsmæssig håndhævelse og dermed bidrage med et uafhængigt, empirisk grundlag for den offentlige diskussion om reguleringens virkninger.

TjekDet vil samtidig fastholde en klar armslængde til både myndigheder og platforme.

Gennem TjekDets europæiske og nordiske netværk kan erfaringer fra andre lande desuden fungere som et tidligt varslingsystem. Ændringer i platformenes moderation, fejl i automatiserede systemer, nye regulatoriske indgreb eller utilsigtede konsekvenser vil ofte kunne observeres i andre lande, før de bliver synlige i Danmark. TjekDet kan indsamle og formidle disse erfaringer og dermed bidrage til, at den danske debat om regulering bygger på dokumenterede virkninger frem for alene på principielle positioner.